

PADOMES IETEIKUMS**(2018. gada 13. jūlijs)****par Kipras 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Kipras 2018. gada stabilitātes programmu**

(2018/C 320/12)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ⁽²⁾, un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2017. gada 22. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2018. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pilāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Komisija 2017. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata arī pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Kipra bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku", kuru Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Padome ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁽³⁾ ("eurozonai adresētais ieteikums") pieņēma 2018. gada 14. maijā.
- (2) Ņemot vērā to, ka Kipra ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ka ekonomiskajā un monetārajā savienībā ekonomikas ir savstarpēji cieši saistītas, Kiprai būtu jānodrošina, ka tiek pilnībā un laikus īstenots eurozonai adresētais ieteikums, kurš atspoguļots turpmāk sniegtajā 1., 3. un 5. ieteikumā.
- (3) 2018. gada ziņojums par Kipru tika publicēts 2018. gada 7. martā. Tajā tika izvērtēts, kā Kipra īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2017. gada 11. jūlijā ⁽⁴⁾, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc tai adresētajiem ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Kipras progress virzībā uz stratēģijas

⁽¹⁾ OVL 209, 2.8.1997., 1. lpp.⁽²⁾ OVL 306, 23.11.2011., 25. lpp.⁽³⁾ OVC 179, 25.5.2018., 1. lpp.⁽⁴⁾ OVC 261, 9.8.2017., 1. lpp.

“Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2018. gada 7. martā. No Komisijas veiktās analīzes tika secināts, ka Kiprā pastāv pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Valstij jo īpaši svarīgi ir novērst ievērojamo nelīdzsvarotību, proti, pārmērīgi lielo privātā sektora, valsts un ārējo parādu un ienākumus nenesošo aizdevumu augsto līmeni.

- (4) Kipra savu 2018. gada valsts reformu programmu iesniedza 2018. gada 19. aprīlī un 2018. gada stabilitātes programmu – 2018. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (5) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus (“ESI fondi”) 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 (1) 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par to, kā tā izmantotu minēto noteikumu, Komisija ir sniegusi norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.
- (6) Kipra šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā, un tai piemēro noteikumu par parādu. Valdība savā 2018. gada stabilitātes programmā plāno sasniegt budžeta pārpalikumu nominālā izteiksmē, kas atbilst 1,7 % no IKP 2018. gadā un ir nedaudz zem 2,0 % no IKP visā programmas periodā. Plānots, ka vidēja termiņa budžeta mērķis, kas noteikts kā līdzsvarots budžeta stāvoklis strukturālā izteiksmē, tiks sasniegts 2018.–2021. gada laikā. Pēc tam, kad vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2017. gadā samazinājās līdz aptuveni 97,5 % no IKP, 2018. gada stabilitātes programmā tiek prognozēts, ka 2018. gadā tā palielināsies līdz 105,6 % un līdz 2021. gadam pastāvīgi samazināsies līdz 88 %. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir ticams. Riski, kas saistīti ar stabilitātes programmā izklāstītajiem makroekonomikas pieņēmumiem, ir lejuvērsti un galvenokārt saistīti ar ienākumus nenesošu aizdevumu lielo apjomu finanšu sektorā.
- (7) 2017. gada 11. jūlijā Padome ieteica Kiprai 2018. gadā turpināt virzību uz vidēja termiņa budžeta mērķi. Tas atbilst valdības neto primāro izdevumu maksimālajam nominālajam pieauguma tempam (2) 1,9 % apmērā 2018. gadā, kas atbilst strukturālās bilances pieļaujamajam pasliktinājumam 0,4 % apmērā no IKP. Pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, sagaidāms, ka strukturālajā bilancē tiks reģistrēts pārpalikums 0,8 % apmērā no IKP 2018. gadā un 0,5 % apmērā no IKP 2019. gadā, kas pārsniedz vidēja termiņa budžeta mērķi. Tiek prognozēts, ka 2018. gadā Kipra izpildīs pārejas noteikumu par parādu un 2019. gadā – noteikumu par parādu. Kopumā Padome uzskata, ka ir paredzams, ka Kipra 2018. un 2019. gadā ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus. Vienlaikus ir uzmanīgi jāseko līdzi izdevumu attīstībai gan īstermiņā, gan vidējā termiņā, it īpaši ņemot vērā turpmāk iespējamus riskus saistībā ar ieņēmumu stabilitāti.
- (8) Neraugoties uz nesējamiem centieniem e-pārvaldes pakalpojumu, regulējuma kvalitātes un darbinieku mobilitātes jomā, neefektīva valsts pārvalde joprojām ir problemātiska un ietekmē darījumdarbības vidi. Galvenie tiesību aktu priekšlikumi, kuru mērķis ir novērst šo problēmu, joprojām nav pieņemti. Tie ietver tiesību aktu projektu par valsts pārvaldes un vietējo pašvaldību reformu. Valsts uzņēmumu pārvaldības sistēmas trūkumi varētu palielināt publiskā sektora iespējamās saistības un samazināt spēju ieguldīt galvenajos sabiedriskajos pakalpojumos, piemēram, telekomunikācijās un enerģētikā. Būtisks faktors Kipras fiskālās konsolidācijas jomā ir publiskā sektora algu izmaksu ierobežošana. Tomēr pašlaik spēkā esošā darba koplīguma, kas ierobežo publiskā sektora algu pieaugumu, darbība beidzas 2018. gadā, un joprojām trūkst pastāvīgāka risinājuma.
- (9) Valsts korupcijas apkarošanas stratēģija un rīcības plāns tika pieņemts 2017. gada decembrī. Pašreizējai pretkorupcijas struktūrai joprojām ir nepietiekami resursi, taču valdība apsver iespēju izveidot jaunu neatkarīgu aģentūru. Pašlaik parlamentā tiek izskatītas vairākas likumdošanas iniciatīvas, piemēram, tiesību aktu projekti par trauksmes cēlēju aizsardzību, lobēšanu un aktīvu deklarēšanu, un, ja tās tiks pieņemtas, tās arī palīdzēs uzlabot valsts regulējumu korupcijas apkarošanas jomā.

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

(2) Valdības neto primāros izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts četru gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti.

- (10) Kā norādīts 2018. gada eurozonai adresētajā ieteikumā, cīņa pret agresīvas nodokļu plānošanas stratēģijām ir būtiska, lai ierobežotu konkurences izkropļojumus starp uzņēmumiem, nodrošinātu taisnīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem un aizsargātu publiskās finanses. Nodokļu maksātāju agresīvas plānošanas stratēģiju domino efekta dalībvalstu starpā dēļ ir vajadzīga valstu politikas koordinēta rīcība, kas papildina Savienības tiesību aktus. Dividenžu un procentu maksājumu augstais līmenis (attiecībā pret IKP) norāda, ka Kipras nodokļu noteikumus izmanto uzņēmumi, kas iesaistīti agresīvā nodokļu plānošanā. Nodokļu neieturēšana no Kiprā bāzētu uzņēmumu veiktiem izejošajiem (t. i., no Savienības rezidentiem – trešo valstu rezidentiem) dividenžu, procentu un daudzos gadījumos autoratlīdzību maksājumiem trešo valstu rezidentiem var nozīmēt, ka šie maksājumi vispār netiek aplikti ar nodokli, ja nodoklis tiem nav piemērojams arī saņēmēja jurisdikcijā. Šādu nodokļu neesība, kā arī uzņēmumu ienākuma nodokļa rezidences noteikumi var turpmāk veicināt agresīvu nodokļu plānošanu. Lai gan fiktīvo procentu samazināšanas režīmi palīdz mazināt stimulu aizņemties, efektīvu ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas noteikumu neesības gadījumā tos var arī izmantot nolūkā izvairīties no nodokļu maksāšanas. Komisija ņem vērā nesen paziņotos vai pieņemtos pozitīvos pasākumus (t. i., uzņēmumu ienākuma nodokļa rezidences noteikumu paziņoto pārskatīšanu, plānotās izmaiņas transfertcenu noteikšanas noteikumos). Komisija, balstoties uz neseno informācijas apmaiņu, turpinās konstruktīvo dialogu nolūkā apkarot nodokļu maksātāju agresīvās nodokļu plānošanas stratēģijas.
- (11) Efektivitātes trūkums tieslietu sistēmā turpina ietekmēt līgumu izpildi, kā arī civillietu un komercietu ātru izskatīšanu. Apgrūtinošas civilprocesa procedūras un vāja tiesu lēmumu izpilde negatīvi ietekmē banku stimulus izmantot maksātspējas un piespiedu atsavināšanas sistēmas, lai samazinātu ieņēmumus nenesošu aizdevumu apjomu. Ir sāktas vairākas reformas, lai risinātu svarīgākās problēmas tieslietu sistēmā, jo īpaši to, ka tiesu digitalizācijas līmenis ir nepietiekams un trūkst tiesnešu apmācību mūža garumā.
- (12) Jaunie maksātspējas un piespiedu atsavināšanas regulējumi joprojām tiek izmantoti ierobežotā veidā, tādējādi apdraudot centienus samazināt ieņēmumus nenesošu aizdevumu apjomu. Lai pārskatītu regulējumu īstenošanu un darbības rezultātus, tika izveidota ieinteresēto personu darba grupa. Ir veikti daži administratīvie pasākumi, lai samazinātu ar īpašumtiesības apliecināšanu saistītu neizskatīto lietu skaitu. Tomēr joprojām ir daudzas neizskatītas lietas un trūkst strukturāla risinājuma, kā novērst nepilnības nekustamā īpašuma darījumu sistēmā (t. i., īpašumtiesības apliecināšanu izdošana un nodošana).
- (13) Viens no galvenajiem banku nozares vājajiem punktiem joprojām ir augsts ienākumus nenesošu aizdevumu līmenis, un tas ietekmē kredītu piedāvājumu. Bankas joprojām saskaras ar šķēršļiem to prasījumu izpildē pret aizņēmējiem, kam iestājusies saistību neizpilde, un sliktā atmaksas disciplīna joprojām ir problēma. Līdz ar parādu pārstrukturēšanu, kas tika veikta, izmantojot parādu norakstīšanu un parāda-aktīvu mijmaiņas darījumus, 2017. gadā ienākumus nenesošu aizdevumu skaits (kaut arī nevienmērīgi) samazinājās visās bankās. Joprojām pastāv neskaidrības par banku samazināšanas plānu ilgtspēju, jo aizdevumu saistību atkārtota neizpilde un atkārtota pārstrukturēšana joprojām ir augsta, un banku tiešā pakļautība nekustamā īpašuma tirgum pieaug. Šie faktori norāda uz nepieciešamību steidzami īstenot visaptverošu stratēģiju, lai paātrinātu banku bilanču sakārtošanu, ņemot vērā sociālās sekas neaizsargātām grupām un uzmanīgi izveidotus stimulus atmaksas disciplīnas nostiprināšanai. Šīs stratēģijas ietvaros, šķiet, ka ir nepieciešami tiesību aktu grozījumi, lai ļautu efektīvi izpildīt prasījumus un atvieglotu aizdevumu pārdošanu, tostarp attiecībā uz aizņēmēju aizsardzību un elektronisko izsoļu ieviešanu. Turklāt apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu uzraudzības struktūru pārvaldība un administratīvās spējas joprojām ir vājas. Valdība plāno 2018. gada laikā iesniegt tiesību aktu priekšlikumus, lai minēto problēmu novērstu.
- (14) Izaugsmes rīcības plāna īstenošanas rezultātā ir panākts zināms progress stratēģisko investīciju, uzņēmējdarbības un labāka regulējuma jomā. Tomēr dažas svarīgas reformas ir apstājušās, jo īpaši attiecībā uz licenču piešķiršanu investīciju projektiem. Piekļuve finansējumam ir uzlabojusies, pateicoties dažiem nodrošinājuma prasību uzlabojumiem, taču tā joprojām ir būtisks jautājums, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Finansiāla atbalsta pasākumi galvenokārt ir balstīti uz dotācijām. Alternatīviem finansējuma avotiem, piemēram, riska kapitālam, pamatkapitāla finansējumam un kolektīvai finansēšanai, joprojām ir ļoti neliela nozīme Kipras uzņēmumu vidū. Privatizācijas centieni, kuru mērķis ir piesaistīt ražīgumu veicinošas ārvalstu investīcijas, daudzos gadījumos ir apturēti, un tikai daži privatizācijas projekti (piemēram, Larnakas osta) tiek pakāpeniski izvērsti.
- (15) Nodarbinātības līmenis pieaug, un bezdarbs strauji samazinās, kaut gan tas vēl joprojām ir augsts jauniešu un ilgstošo bezdarbnieku vidū. Turpinās centieni uzlabot valsts nodarbinātības dienestu administratīvo spēju. Tomēr joprojām ir problemātiski sniegt pakalpojumus darba devējiem, nodrošināt klientu kategorizāciju un

individualizētas konsultācijas un aktivizēšanu, tostarp garantētā ienākumu minimuma saņēmējiem. To jauniešu (15–24 gadi) īpatsvars, kas nav iesaistīti nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā, vēl joprojām ir viens no augstākajiem Savienībā. Informēšanas pasākumi un laicīga, individuāli pielāgota palīdzība jauniešiem ir ierobežota, kā to apliecina nelielais attiecīgajās aktivizēšanas shēmas iesaistīto skaits.

- (16) Izglītības nozares modernizācijas jomā ir gūti panākumi, bet joprojām pastāv būtiskas problēmas. Nesenas pozitīvas norises ietver skolu mācību programmu pamatīgu pārskatīšanu un jaunas darbā norīkošanas sistēmas skolotājiem īstenošanu. Kipras izdevumi izglītības jomā ir virs Savienības vidējā rādītāja, apliecinot ciešu apņemšanos veicināt izglītību, apmācību un mūžizglītību. Tomēr izglītības sasniegumi joprojām ir zemā līmenī, un pāragra skolas pamešana, lai gan krietni zem Savienības vidējā rādītāja, ir ievērojami pieaugusi. Līdzdalība profesionālajā izglītībā un apmācībā ir zema, skolotāju novērtēšanas sistēmas reforma joprojām tiek izskatīta, un liela daļa augstākās izglītības ieguvēju turpina strādāt profesijās, kurās ne vienmēr ir nepieciešams akadēmiskais grāds.
- (17) Kipra ir guvusi ievērojamus panākumus veselības aprūpes jomā, pieņemot tiesību aktus, ar ko izveidot jaunu valsts veselības aprūpes sistēmu. Jaunās sistēmas mērķis ir uzlabot piekļuvi, ieviest vispārēju veselības aprūpi, mazināt lielo skaidras naudas maksājumu līmeni un palielināt aprūpes efektivitāti publiskajā sektorā. Lai šī sistēma kļūtu pilnībā funkcionāla 2020. gadā, ir jāpārvar būtiskas īstenošanas problēmas un jāapmierina ieguldījumu vajadzības. Būtu jāturpina centieni veikt aizsardzības pasākumus pret iespējamu izmaksu pārsniegumu, modernizēt un uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju efektivitāti, tostarp arī primārajā veselības aprūpē, ieviešot e-veselības sistēmu un izveidojot Valsts Zāļu organizāciju. Ilgtermiņa aprūpes līmenis ir zems, un, ņemot vērā iedzīvotāju novecošanu, tā joprojām ir problēma.
- (18) Komisija 2018. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Kipras ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un to publicējusi 2018. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2018. gada stabilitātes programmu, 2018. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Kiprai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Kiprā, bet arī to, cik lielā mērā tās atbilst Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomikas pārvaldību, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (19) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada stabilitātes programmu un uzskata ⁽¹⁾, ka ir sagaidāms, ka Kipra ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus,
- (20) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1.–5. ieteikumā turpmāk,

AR ŠO IESAKA Kiprai 2018. un 2019. gadā rīkoties šādi.

1. Pieņemt nozīmīgas likumdošanas reformas, lai uzlabotu efektivitāti publiskajā sektorā, jo īpaši attiecībā uz valsts pārvaldes darbību un valsts struktūrvienību un pašvaldību pārvaldību.
2. Pielikt pūles, lai uzlabotu tiesu sistēmas efektivitāti, pārskatot civilprocesa procedūras, paaugstinot tiesu specializāciju un izveidojot pilnībā funkcionējošu e-tiesiskuma sistēmu. Veikt pasākumus, lai maksātnespējas un piespiedu atsavināšanas regulējumu padarītu pilnībā darbaspējīgu un nodrošinātu uzticamas un ātras sistēmas īpašumtiesības apliecināšanu aktu izdošanai un īpašumtiesību uz nekustamo īpašumu nodošanai.
3. Paātrināt ienākumus nenesošo aizdevumu samazināšanu, īstenojot visaptverošu stratēģiju, tostarp ieviešot tiesību aktu grozījumus, kas ļautu efektīvi izpildīt prasījumus un atvieglotu aizdevumu pārdošanu. Integrēt un pastiprināt apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu uzraudzību.
4. Par prioritāti noteikt izaugsmes rīcības plāna galveno elementu īstenošanu, jo īpaši stratēģisko investīciju paātrināšanu, un veikt papildu pasākumus, lai uzlabotu finansējuma pieejamību maziem un vidējiem uzņēmumiem. Uzlabot valsts uzņēmumu darbības rādītājus, tostarp atsākot privatizācijas projektu īstenošanu.

⁽¹⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

5. Pabeigt reformas, kuru mērķis ir palielināt valsts nodarbinātības dienestu spējas un efektivitāti, un pastiprināt informēšanas un aktivizācijas atbalstu jauniešiem, kuri nav iesaistīti nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā. Pabeigt izglītības un apmācības sistēmas reformu, tostarp skolotāju novērtēšanu un pasākumus, kuru mērķis ir palielināt profesionālās izglītības un apmācības spējas. Veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka valsts veselības aprūpes sistēma kļūst pilnībā funkcionāla 2020. gadā, kā plānots.

Briselē, 2018. gada 13. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
H. LÖGER
